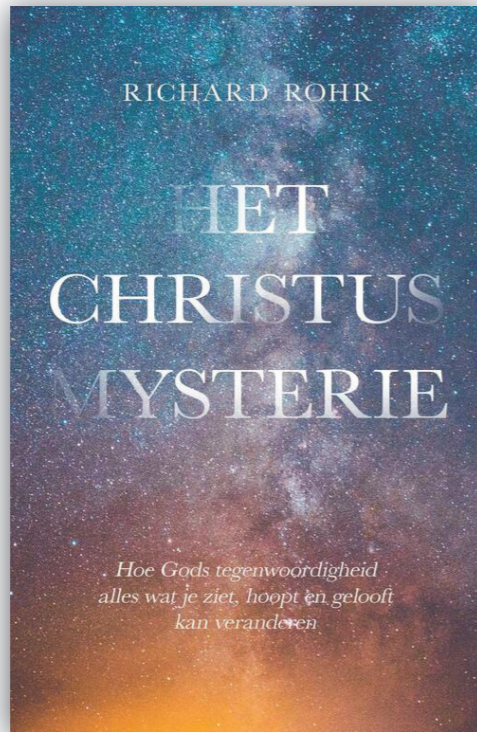

Een beziëld leven met Christus in het midden

Er gebeuren dingen in mijn leven waarvan ik achteraf beseft: dit was niet toevallig, hier heeft de Allerhoogste een bedoeling mee. Zo was ik in augustus 2023 een week in Taizé waar ik deelnam aan een gespreksgroep van volwassenen uit de hele wereld. Twee mensen bleven me in het bijzonder bij: ten eerste een vrouw die vanuit een protestantse kerk in Canada werkt met ontspoorde jongeren. Daarnaast een man uit Puerto Rico die tijdens zijn militaire dienst theologie studeerde en nu voorganger is in een grote christelijke gemeenschap in een buitenwijk van Chicago, met veel jongeren en armen. Beiden vertelden hoe ze zich hadden ontworsteld aan het fundamentalisme en de oppervlakkigheid van de evangelische kerken waaruit ze waren voortgekomen.

Hoe? Door het werk van de Amerikaanse pater franciscaan Richard Rohr (80) die vanuit het door hem opgezette 'Center for Action and Contemplation' verdiepingscursussen heeft gegeven en heeft gepubliceerd. Mijn gesprekspartners wezen vooral op zijn boek uit 2019 'Het Christus Mysterie'. Toen ik terug was in Nederland kwam al snel onze tweede zoon David naar me toe: "Papa, ik heb een boek voor je dat me erg aanspreekt." Ook hij had het over 'Het Christus Mysterie'. Op het internet las ik dat dit boek vooral gelezen wordt door ex-evangelicalen en millennials, zoekende jongeren dus, geboren in het decennium voor de eeuwwisseling. Zoals David dus.

Met mijn leesgroep in Didam ben ik dit boek nu aan het lezen. Er is veel herkenning en waardering, maar Rohr gaat een stap verder dan velen van ons kunnen

of durven. Juist daarom intrigeert dit boek mij: het houdt echt een spiegel voor. Het is geen boek dat je snel wegleest; de tekst is vaak om op te kauwen. Ik kan ook niet alles voor m'n verantwoording nemen. Laat ik proberen wat hoofdlijnen te schetsen van Rohrs benadering vanuit de Franciscaanse mystieke traditie. Vertrekpunt is dat Jezus Christus het vleesgeworden Woord van God is. In deze incarnatie komt de Drie-ene God ons meer nabij dan ooit. Maar het Christusmysterie begint niet bij Jezus van Nazareth. Heel de schepping bestaat door het Woord en verlangt naar ontplooiing, naar een eigen plek in het geheel. God werd mens opdat de mensen

vervuld worden van God, wiens liefde ons verbindt met al wat is. God gebruikt daarbij drie dingen in het bijzonder: goedheid, waarheid en schoonheid. Het biddend staren naar het beeld van de gekruisigde Christus speelt in de Franciscaanse vroomheid een grote rol. Aan Zijn voeten leggen we onze eigen gekwettheid en het lijden van de wereld neer. Het erkennen, doorleven en omarmen van de schaduw is wezenlijk. Als we zo opzien naar het kruis zien we dat Gods hart naar ons en naar Zijn schepping altijd verzacht is geweest. We kunnen zo stoppen met het projecteren van onze schaduw op anderen en zijn eerder in staat om te dragen en lief te hebben wie God liefheeft, dus met zowel het goede als het slechte, in onszelf en anderen. Moralisme, streven naar morele perfectie bij jezelf en in anderen is onfranciscaans; afdalen, afleren, groeien in verbondenheid met al wat is en nederige dienstbaarheid horen eerder bij deze spirituele weg.

Ik beveel het aan voor verkondigers en voor Godzoekers, ook onder jongeren. Een werkelijk beziëld leven, met Christus in het midden, is dat niet wat wij allen zoeken? Als ik vanuit mijn eigen levenservaring voortborduurt op 'Het Christus Mysterie' kan ik zeggen dat we allemaal zijn gebaat bij meer zicht op onze talenten, in de privésfeer en in het publieke domein. En we zijn gebaat bij het overwinnen van onze geloofsverlegenheid. Rohr maakt duidelijk dat een goede wisselwerking tussen die twee niveaus niet gebaat is bij een hoge moraal en allerlei goede voornemens. Het gaat om contemplatie: wat leeft echt in mij, aan verlangen maar ook aan angst en pijn? En wat komt er allemaal op me af, aan goeds maar ook aan wat me beangstigt en in de war brengt? Christus is verborgen aanwezig, met name in onze zwakte.

Toen ik volwassen werd na een moeilijke jeugd kende ik mezelf slecht. Ik voelde me leeg en minderwaardig. Gelukkig kon ik goed leren. Ik hoopte dat ik mezelf met mijn kennis en inzet nuttig kon maken; dan pas had mijn leven zin. Deze onevenwichtige levenshouding sloot naadloos aan bij de verkondiging vanuit de parochie: christen zijn is goed zijn voor de lijdende ander en Jezus is iemand die idealen voorleeft en normen en waarden meegeeft. Door een ervaring in Taizé in 1978 in de Goede Week kreeg ik op zielsniveau een andere relatie met Christus. Het motto van de broeders was toen: 'Lutte et Contemplation' – strijd en aanbidding. In het waken bij het kruis kon ik wat diep in mij leefde aan pijn doorleven. Met Pasen kon alle verdriet naar buiten komen nadat ik me op het eind van de viering aangeraakt voelde door het licht van de Allerhoogste. Huilen ging over in prevelen en daarna in dansen; ik kon niet meer stilstaan, zo vervuld voelde ik me met vreugde en nieuwe levensenergie. Ik keerde als een ander mens naar Nijmegen terug, waar studie en leven meer dynamiek kregen. Er groeide meer gevoel van eigenwaarde en ik liep mezelf minder voorbij in het *pleasen* van anderen. Aan het werk in parochies viel me op dat sommige Caritasmedewerkers niet konden verdragen dat degenen die zij wilden helpen ondankbaar waren of iets anders vroegen dan werd aangeboden. Het is een valkuil voor wie zo nodig anderen moet helpen: 'Als de ander niet alleen maar dankbaar is, voel ik me tekortgedaan en word ik kribbig. Ik ben dan niet meer in staat me echt in de situatie van de ander en diens

Ontmoeting en maaltijd met enkele Roma families (Nieuwegein, 2017) b.g.v. het diaconaal werkbezoek aan projecten in de parochie H. Drie-eenheid

belangen en motieven te verdiepen. Ik identificeer me teveel met de rol van helper en kan moeilijk van mens tot mens, dus naast actief ook contemplatief, communiceren.'

Als je identiteit teveel afhangt van 'nuttig zijn', is er werk aan de winkel. Waarom moet ik zo nodig helpen? Wat leeft er in mij aan onverwerkte ervaringen? Pas als je zicht hebt op licht én schaduw in jezelf kun je evenwichtiger leven en communiceren. Dé vuurproef voor mij was toen de landelijk pastor voor woonwagengedwongen, Roma en Sinti me vroeg presentiepastoraat te doen onder Roma in Nieuwegein. Eerst vond ik het doodeng, vanwege de criminaliteit onder hen. Maar deze Roma zijn wel (oosters orthodox) christen en hebben veel ontzag voor vertegenwoordigers van kerken. Als je dit werk wilt doen, moet je kunnen openstaan voor de tragiek en onmacht van mensen en tegelijkertijd innerlijk afstand houden en je niet voor hun karretje laten spannen. Wat mij hielp, was dat ik net een arbeidsconflict in een andere parochie achter de rug had. Het jongetje dat altijd maar vriendelijk bleef, werd meer volwassen en leerde zijn eigen woede kennen. Juist in die crisistijd voelde ik veel inspiratie van Gods Geest. Tijdens het opbouwen van een band, met name met een Romafamilie die op straat werd gezet, groeide ik door mijn weerstanden heen. Ik kon weinig doen maar des te meer zijn. Onvergetelijk.

'Het Christus mysterie', Richard Rohr, KokBoekencentrum Uitgevers i.s.m. Uitgeverij Halewijn, Utrecht 2019, 272 blz., 26 euro (ook verkrijgbaar als Ebook).

door Hans Oldenhof, voormalig diocesaan diaconaal werker

'We zijn gebaat bij het overwinnen van onze geloofsverlegenheid.'